

Algılanan Duyarlılık-Duyarsızlık Ölçeğinin Romantik İlişkiler Bağlamında Türkçeye Uyarlama Çalışması

Yasemin Kahya¹, Derya Karanfil²

Kahya, Y. ve Karanfil, D. (2023). Algılanan Duyarlılık-Duyarsızlık Ölçeğinin romantik ilişkiler bağlamında Türkçeye uyarlama çalışması. *Nesne*, 11(27), 80-97. DOI: 10.7816/nesne-11-27-06

Anahtar kelimeler

Algılanan partner duyarlılığı, algılanan duyarlılık-duyarsızlık ölçeği, yakın ilişkiler, geçerlik, güvenilirlik

Keywords

Perceived partner responsiveness, perceived partner responsiveness and insensitivity scale, close relationships, validity, reliability

Öz

Literatürde, algılanan partner duyarlılığını ölçen araçlar genellikle yapı geçerliği gösterilmeden, araştırmacıların pratik ihtiyaçları doğrultusunda tek boyutlu bir kavramsallaştırmaya dayanarak geliştirilmiştir. Söz konusu sınırlılıklardan hareketle, Algılanan Duyarlılık-Duyarsızlık Ölçeği (ADDÖ) Crasta ve arkadaşları (2021) tarafından geçerliği ve güvenilirliği gösterilmiş yeni bir ölçüm aracı olarak uluslararası literatüre kazandırılmıştır. Güncel araştırmanın amacı, ADDÖ Türkçe (ADDÖ-TR) formunun geçerliğini ve güvenilirliğini romantik ilişkisi bulunan bireylerden oluşan bir örnekleme incelemektir. Katılımcılar, araştırma ölçek setini online bir platform aracılığıyla doldurmuştur. En az 6 aydır romantik ilişkisi bulunan ve araştırmaya katılan 465 katılımcı, seçkisiz yöntemle iki ayrı örnekleme ($n_1=336$ ve $n_2=129$) ayrılmıştır. Birinci örneklemin yaş ortalaması 30.07 ve ikinci örneklemin ise 29.54'tür. Birinci örneklemin %75.9'u ve ikinci örneklemin %81.40'ı kadınlardan oluşmaktadır. Yapı geçerliği ve iç tutarlılık güvenilirliği bulguları, ADDÖ-TR'nin *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* olmak üzere iki boyutlu yapısını doğrulayarak her iki boyutun da yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu birinci örnekleme göstermiştir. Ölçüt geçerliği bulguları, *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutundan alınan puanlar ile bireysel özellikler ve ilişki dinamiklerine ait değerlendirmeler arasında beklendiği yönde anlamlı ilişkiler olduğunu ikinci örnekleme göstermiştir. Artımsal geçerlik analizi bulguları, *Duyarlılık* puanları kontrol edildikten sonra *Duyarsızlık* puanlarının ilişki dinamikleri üzerindeki anlamlı etkisini ikinci örnekleme göstermiştir. Sonuç olarak, mevcut araştırma ADDÖ-TR'nin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

The Turkish Adaptation Study of the Perceived Responsiveness and Insensitivity Scale in the Context of Romantic Relationships

Abstract

Perceived partner responsiveness measures have been generally developed without demonstrating construct validity, based on a one-dimensional conceptualization in line with the practical needs of researchers. Based on these limitations, Crasta et al. (2021) have introduced the Perceived Responsiveness and Insensitivity Scale (PRIS) to the literature as an optimized measure with demonstrated validity-reliability. The current study aimed to examine the validity-reliability of the PRIS Turkish form (PRIS-TR) in a sample including individuals with romantic relationships. Participants filled out the research scale set via an online platform. 465 participants with romantic relationships with at least 6 months were randomly divided into two sample groups ($n_1=336$ and $n_2=129$). The mean age of the first sample was 30.07 and of the second sample was 29.54. 75.9% of the first and 81.40% of the second samples included women. Construct validity and internal consistency reliability findings in the first sample confirmed the two-factor structure of PRIS-TR, namely *Responsiveness* and *Insensitivity*, and showed that both factors had high reliability. The criterion validity findings revealed that there were significant relationships among *Responsiveness*, *Insensitivity*, individual characteristics, and relationship dynamics, in the expected directions in the second sample. Incremental validity findings showed the significant contribution of *Insensitivity* to relationship dynamics after controlling for *Responsiveness* in the second sample. Thus, the current research supports that PRIS-TR is a valid-reliable measure.

Makale Bilgisi

Geliş tarihi: 5 Eylül 2022

Düzeltilme tarihi: 10 Ocak 2023

Kabul tarihi: 20 Şubat 2023

DOI: 10.7816/nesne-11-27-06

¹ Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, yasemin.kahya@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3034-0527

² Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, derya.karanfil@bakircay.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9358-6618

Duyarlılık, yaşam boyunca kurulan yakın ilişkilerin niteliğini açıklayan önemli bir değişkendir (bkz., Ainsworth ve ark., 1978; Reis ve Shaver, 1988; Reis ve Patrick, 1996). Yakın ilişkilerdeki temel güven hissi, duyarlı bir ebeveynin ihtiyaç veya stres anında bebekten gelen mesajları fark edip, doğru yorumlayıp, vaktinde ve tutarlı şekilde yanıt vermesiyle erken dönemde gelişmeye başlamaktadır (Ainsworth, 1967). Duyarlı bir ebeveyninden bakım görmüş bebek, güvenli bağlanma ilişkisini geliştirmiş olarak ve dolayısıyla yeterli bir sosyo-duygusal gelişim kapasitesiyle yakın ilişkiler dünyasına adım atmaktadır (Bowlby, 1969/1982; Sroufe ve ark., 2005). Bebeğin ilişkilere yönelik temel güven hissinin gelişmesi için duyarlı bir ebeveyne ihtiyaç duyması gibi, bir yetişkin için de duyarlılık hissettiği yakın ilişkiler kurmak ve sürdürmek yaşamın son derece önemli bir parçasıdır (Reis, 2007; Reis ve Clark, 2013). Yakın ilişkiler, gelişim dönemlerine göre aile üyeleri, arkadaşlar ve romantik partnerler ile kurulan ilişkileri kapsamaktadır. Özellikle, yetişkinlerin yaşamlarının merkezinde romantik ilişkiler yer almaktadır (Carstensen ve ark., 1998). Araştırma bulguları da yetişkin bireylerin evlilik eşlerini veya uzun süreli romantik partnerlerini yaşamlarındaki temel güvenlik üsleri olarak gördüklerini desteklemektedir (Doherty ve Feeney, 2004; Zeifman ve Hazan, 2008). Bu noktada, partner duyarlılığı bağlanma kuramı (Bowlby, 1988), sosyal destek kuramı (Cutrona, 1996) gibi yakın ilişkilere dair Psikoloji kuramlarını birleştiren ortak noktalar arasında yer almaktadır (Finkel ve ark., 2017; Reis, 2012). Buradan hareketle, partner duyarlılığı son dönemde yetişkinlerle yürütülen yakın ilişki araştırmalarında sıklıkla incelenen bir yapı haline gelmiştir (örn., Crasta ve ark., 2021; Jolink ve ark., 2022; Taşfiliz ve ark., 2020).

Partner duyarlılığı, bireyin kendine has özelliklerine yakın ilişki partnerinin önem vereceğine ve bunlara destekleyici şekilde duyarlı olacağına yönelik algısını ifade etmektedir (Reis ve ark., 2004). Literatürdeki ilk tanımında partner duyarlılığı, bireyin kendisiyle ilgili ifade ettiklerine partnerin verdiği *yanıtların niteliğinden* etkilenen bir yapı olarak anlaşılmaktaydı (Reis ve Shaver, 1988). Ancak literatürdeki en güncel yaklaşımda partner duyarlılığı, bireyin kendisiyle ilgili ifade ettiklerine partnerin verdiği yanıtları bireyin yine kendisinin nasıl *algıladığından* etkilenen bir yapı olarak anlaşılmaktadır (Crasta ve ark., 2021). Bu bağlamda algılanan partner duyarlılığı, partnerden alınan yanıtın objektif niteliklerinden ve bireyin partnerinden aldığı yanıtı motivasyonel olarak nasıl algılayabileceğini etkileyen kendisiyle ilgili özelliklerden etikelenen bir yapıdır (Crasta ve ark., 2021). Bu bağlamda, bir davranışın duyarlı olarak algılanma derecesi, davranışın sıralanan bileşenleri ilişki partnerine iletebilme derecesine bağlıdır: (a) *anlayış* (temel ihtiyaçların, isteklerin ve bireye özgü özelliklerin anlaşılması), (b) *değer verme* (bakış açısına saygı duyma ve onaylama) ve/veya (c) *ilgi gösterme* (yardım ve destek sağlama, sıcaklık ve şefkat gösterme) (Crasta ve ark., 2021). Tüm bu bileşenler ışığında algılanan partner duyarlılığı (Crasta ve ark., 2021), ilişkinin genel niteliklerinden ve partnerin çeşitli durumlarda gösterdiği özgül davranışlardan etkilenen ancak ilişkinin genel niteliklerinden ve partnerin gösterdiği özgül davranışlardan aynı zamanda ayrılan bir yapıdır.

Romantik ilişkide algılanan partner duyarlılığının bireyin iyilik halini açıklayabileceğini ortaya koyan oldukça kapsamlı bir literatür bulunmaktadır (kapsamlı bir derleme için bkz., Kırimer-Aydınlı ve Sümer, 2020). Araştırma bulguları, algılanan partner duyarlılığının yetişkinliğin tüm evrelerinde mutlulukla ve psikolojik esenlikle olumlu yönde ilişkili olduğunu, yani partnerini duyarlı olarak algılayan bireylerin yaşamlarını anlamlı bulduklarını, kendilerini gerçekleştirmiş hissettiklerini ve temel yaşam zorluklarını kuvvetle karşılamış hissettiklerini ortaya koymuştur (örn., Selcuk ve ark., 2016, 2018; Taşfiliz ve ark., 2018, 2020). Algılanan partner duyarlılığının bireylerin fizyolojik sağlığıyla da ilişkili olduğunu ortaya koyan araştırma bulguları mevcuttur. Buna göre, partnerini duyarlı olarak algılayan bireylerin olumsuz duygularının azalması yoluyla günlük kortizol ritimlerinin uzun vadede daha sağlıklı olduğu görülmüştür (Slatcher ve ark., 2015). Bir başka incelemede, partnerini duyarlı olarak algılayan bireylerin daha az depresif ve kaygılı

hissetmeleri yoluyla uyku niteliklerinin daha iyi olduğu anlaşılmıştır (Selcuk ve ark., 2017). Diğer bir çarpıcı incelemeye göre, algılanan partner duyarlılığındaki olumsuz değişimler, olumsuz günlük yaşam olayları karşısında hissedilen olumsuz duyguların artması yoluyla uzun vadede ölüm riskindeki artışla ilişkili bulunmuştur (Stanton ve ark., 2019). Literatürdeki bulgular, romantik ilişkilerde algılanan partner duyarlılığının bireylerin esenliğini ve fiziksel sağlığını etkilediğini göstererek partner duyarlılığının öneminin altını çizmektedir.

Araştırma bulguları, algılanan partner duyarlılığı ve bireylerin ilişki niteliği arasındaki ilişkiyi de ortaya koymaktadır. Partnerini duyarlı olarak algılayan bireylerin ilişki partnerlerine karşı hissettikleri yakınlık hislerinin (Debrot ve ark., 2012), ilişkiye yönelik olumlu duygularının (Bar-Kalifa ve Rafaeli, 2013), partnerlerine şefkatli şekilde dokunma sıklıklarının (Jolink ve ark., 2022), cinsel doyumlarının (Birnbaum ve ark., 2016), ilişki doyumlarının (Gadassi ve ark., 2016) ve ilişkiye bağlılıklarının daha yüksek olduğu (Segal ve Fraley, 2016) görülmüştür. Öte yandan, partnerini duyarsız olarak algılayan bireylerin daha çok partner çatışması yaşayabilecekleri (Lachance-Grzela ve ark., 2020) ve dahası ilişkilerin kaçınılmaz bir parçası olan çatışma sürecinde duygularını bastırmaya ve pasif çatışma çözümü stillerine başvurmaya daha yatkın olabilecekleri (Alonso-Ferres ve ark., 2021), daha düşük düzeyde ilişki doyumunu hissedebilecekleri (Gordon ve Chen, 2016) ve ilişki hakkında konuşmayı daha tehlikeli bulabilecekleri (Theiss ve Nagy, 2013) görülmüştür.

Literatür algılanan partner duyarlılığının gerek bireyin esenliği gerekse romantik ilişki dinamikleri üzerindeki önemli rolünü ortaya koymaktadır. Ancak, özellikle uluslararası literatürde, algılanan partner duyarlılığını ölçen araçların araştırmacıların pratik ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilerek genellikle yapı geçerliği gösterilmeden kullanıldığı bilinmektedir (Crasta ve ark., 2021). Dolayısıyla, bu yapıyı ölçen literatürdeki araçların ampirik dayanaklarının sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Literatürdeki sınırlılıklardan hareketle, Crasta ve arkadaşları (2021) “*Algılanan Duyarlılık-Duyarsızlık Ölçeğini (ADDÖ) (The Perceived Responsiveness and Insensitivity Scale)*” optimize bir ölçüm aracına ulaşmak amacıyla geliştirmiştir. Öte yandan, algılanan partner duyarlılığını inceleyen ulusal araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Bu durumun nedeni, Türkçe uyarlama çalışması tamamlanmış bu yapıyı ölçekbilen araçların kısıtlılığı ile açıklanabilir. Mevcut durumda, Taşfiliz ve arkadaşları (2020) on sekiz maddeden oluşan Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeğini (APDÖ) (Reis, 2003) Türkçeye uyarlamıştır. Ancak, Türkçe uyarlaması tamamlanan bu araç, algılanan partner duyarlılığı yapısını tek boyutlu olarak ölçmekte ve "duyarsız partner davranışlarını" kapsamamaktadır. Oysa ki, Crasta ve arkadaşlarının (2021) bulguları, partner duyarlılığının ve duyarsızlığının aynı yapının olumlu ve olumsuz formları olmadığını; bireysel ve ilişki sonuc değişkenleri ile farklılaşan yönde ilişkiler sergilediklerini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, algılanan partner duyarlılığını “*Duyarlılık*” ve “*Duyarsızlık*” şeklinde iki boyutta ölçekbilen optimize bir ölçeğin ulusal literatürdeki eksikliği ön plana çıkmaktadır.

ADDÖ, 8’i partner duyarlılığını ve diğer 8’i partner duyarsızlığını ölçen toplam on altı madden oluşan iki boyutlu bir ölçüm aracıdır (Crasta ve ark., 2021). Crasta ve arkadaşları (2021), ADDÖ’yü 3 bağımsız çalışma ile geliştirmiştir. Geniş bir madde havuzunun incelendiği büyük bir örneklemeden oluşan ilk çalışmada, açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ve madde-tepki kuramı incelemeleri ile ölçeğin özgün maddeleri belirlenmiş olup iki boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Ayrıca ilk çalışmada, ADDÖ *Duyarsızlık* boyutundan alınan puanlar, literatürde halihazırda kullanılan tek boyutlu partner duyarlılığı ölçümünden (Reis, 2003) alınan puanlarla negatif yönde ilişkili olarak ayırt edici geçerlik göstermiş, *Duyarlılık* boyutundan alınan puanlar ise aynı ölçekten alınan puanlarla pozitif yönde ilişkili olarak birleşen geçerliği göstermiştir. Ek olarak, ADDÖ *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarından alınan puanların ilişki doyumuyla, ilişkiye yönelik pozitif ve

negatif hislerle, partner tarafından sağlanan duygusal destekle ve partnerle yaşanan düşmancıl çatışmalarla beklendik yönde güçlü ilişkiler gösterdiği raporlanarak ADDÖ'nün geçerliği desteklenmiştir. Sekiz-haftalık boylamsal bir desende tasarlanan ikinci çalışmada, *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarının romantik partnerlerin birbirine sağladığı destekteki ve yaşadığı çatışmalardaki değişimleri ilişki doyumu gibi değişkenlerden daha iyi tahmin ettiği gösterilmiştir. Aktör-partner karşılıklı bağlılık modellerinin yürütüldüğü üçüncü çalışmada, *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarına yönelik yapılan değerlendirmelerin partnerin davranışlarından bağımsız şekilde aktörün kendi davranışlarıyla daha güçlü şekilde ilişkili olduğu gösterilmiştir. Dolayısıyla, ADDÖ'nün güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ek olarak, ADDÖ romantik ilişki bağlamı dışındaki yakın ilişki çalışmalarında, günlük çalışmalarında ve çiftlerle yürütülen müdahalelerin etkililiğini inceleyen çalışmalarda kullanılabilecek şekilde geliştirilmiştir (Crasta ve ark., 2021).

Yukarıdaki bölümde gözden geçirilenler ışığında bu çalışmanın amacı, ADDÖ'nün Türkçeye uyarlama çalışmasını yürütmek ve Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Buradan hareketle, Türkçe ADDÖ'nün (ADDÖ-TR) yapı geçerliği ve iç tutarlılığı incelenmiştir. Bu inceleme kapsamında, ADDÖ-TR'nin özgün çalışma (Crasta ve ark., 2021) ile tutarlı olarak *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarından oluşan iki-faktörlü yapısının doğrulanması ve her iki boyutun da iç tutarlılığının yüksek olması beklenmiştir. ADDÖ-TR'nin geçerliğine yönelik ek incelemeler de yürütülmüştür. Bu incelemeler kapsamında, ADDÖ-TR *Duyarlılık* boyutunun partner duyarlılığı, ulaşılabilirliği ve yakınlığı gibi yapıları ölçen literatürdeki diğer ölçüm araçlarıyla (Taşfiliz ve ark., 2020; Zeytinoğlu-Saydam ve ark., 2021) birleşen geçerliği göstermesi, *Duyarsızlık* boyutunun ise ayırt edici geçerlik göstermesi beklenmiştir. Özgün çalışma ile uyumlu olarak (Crasta ve ark., 2021), ADDÖ-TR *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* puanları ile bireysel özellikler (güvensiz bağlanma stilleri ve özsaygı) ve ilişkisel özellikler (ilişki doyumu, partner desteği, pozitif-negatif ilişki nitelikleri, olumsuz çatışma stilleri) arasındaki ilişkilerin ölçüt geçerliğini desteklemesi beklenmiştir. Son olarak, *Duyarlılık* boyutu kontrol edikten sonra, *Duyarsızlık* boyutunun romantik ilişkilerdeki çatışmayı, desteği, ilişkinin niteliklerini ve ilişki doyumunu tahmin etmede artımsal geçerlik göstermesi beklenmiştir. Mevcut çalışma ile ADDÖ-TR'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu gösterilerek ulusal literatüre kazandırılması hedeflenmiştir.

Yöntem

Katılımcılar

Mevcut çalışmaya toplam 505 kişi katılım göstermiştir. Katılım gösteren kişilerden 9'u romantik ilişki süresinin en az 6 aydan kısa olması sebebiyle, 31'i ise kontrol sorusuna (örn., “*Bu maddeyi okuduğunuzu göstermek için lütfen 3'ü işaretleyiniz.*”) dikkatsiz yanıt vermesi sebebiyle örneklem dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak, mevcut çalışmanın nihai örnekleme en az 6 aydır romantik ilişkisi olan 465 katılımcıdan oluşmuştur. Yapı geçerliği ve diğer geçerlik analizlerinin bağımsız örneklemelerde yürütülmesi amacıyla nihai örneklem seçkisiz yöntem ile iki ayrı örneklem grubuna ($n_1=336$ ve $n_2=129$) ayrılmıştır. Büyük örneklem gerektiren yapı geçerliği analizleri için birinci örnekleme ($n_1=336$) başvurulurken diğer geçerlik analizleri için ise ikinci örnekleme ($n_2=129$) başvurulmuştur. Birinci örneklemin yaş ortalaması 30.07 ($SS = 7.48$), ikinci örneklemin ise 29.54 ($SS = 6.98$) olarak tespit edilmiştir. Birinci örneklemdaki katılımcıların %75.9'u ve ikinci örneklemdaki katılımcıların %81.40'ı kadınlardan oluşmaktadır. Birinci örneklemden en az üniversite mezunu olan katılımcı oranı, %81.3 iken ikinci örneklemden %78.4'tür. Evli bireylerin örneklemdeki oranı, birinci ve ikinci örneklem için sırasıyla %44 ve %40.3 olarak tespit edilmiştir. Birinci örneklemden katılımcıların

romantik ilişki süresi ortalama 73.58 (SS = 72.21) ay iken ikinci örneklemdaki katılımcıların romantik ilişkisi süresi ortalama 71.90 (SS = 67.66) aydır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim ve ilişki durumu bilgisi araştırmacılar tarafından hazırlanmış sorular aracılığıyla elde edilmiştir.

Algılanan Duyarlılık-Duyarsızlık Ölçeği (ADDÖ): Ölçek, algılanan partner duyarlılığını ve duyarsızlığını ölçmek üzere Crasta ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilmiştir. ADDÖ, algılanan duyarlılık (örn., “Partnerim anlayışlıdır.”) ve algılanan duyarsızlık (örn., “Partnerim benim için en önemli olan şeyleri görmezden gelir gibi görünür.”) olmak üzere iki boyutlu yapıyı ölçmek için geliştirilen toplam 16 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, 6’lı Likert tipi ölçek (1 = “Asla”, 6 = “Tamamen”) üzerinde yanıtlanmaktadır. ADDÖ’nün geliştirme çalışmalarında elde edilen bulgular ölçeğin geçerliğini ve güvenilirliğini göstermiştir (Crasta ve ark., 2021). Özgün çalışmada (Crasta ve ark., 2021) ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık değerleri, *Duyarlılık* için .93, *Duyarsızlık* için .97 olarak bulunmuştur. Boyutların mevcut algılanan partner duyarlılığı ölçümleri ile güçlü ilişkilere sahip olması ölçeğin birleşen geçerliğine destek sunmuştur (Crasta ve ark., 2021). Özgün çalışmada (Crasta ve ark., 2021), ölçek boyutlarının katılımcının kendi özellikleri (örn., öz saygı) ile düşük-orta, partner özellikleri (örn., partner desteği) ile biraz daha güçlü ancak ilişki süreçleri (örn., ilişki doyumu) ile en yüksek ilişkiye sahip olması ölçeğin ayırt edici geçerliğini desteklemiştir.

Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği (APDÖ): Reis (2003) tarafından geliştirilen APDÖ’nün Türkçe uyarlaması Taşfiliz ve arkadaşları (2020) tarafından yapılmıştır. Katılımcılar ölçekte yer alan 18 maddeyi (örn., “Bana olan sevgisini gösterir ve beni yüreklendirir.”) 9’lu Likert tipi ölçek (1 = “Hiç doğru değil”, 9 = “Tamamen doğru”) üzerinde yanıtlamaktadır. Ölçeğe ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri iki farklı örnekleme .97 ve .93 olarak bulunmuştur (Taşfiliz ve ark., 2020). Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .97 olarak hesaplanmıştır.

Duyarlılık Ulaşılabilirlik Yakınlık Ölçeği (DUYÖ): Sandberg ve arkadaşları (2016) tarafından eşler arasındaki bağlanma davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek, Zeytinoğlu-Saydam ve arkadaşları (2021) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Toplam 12 maddeden oluşan ölçekte katılımcılar hem kendilerinin hem de partnerlerinin “duyarlılık, ulaşılabilirlik ve yakınlık” düzeylerini değerlendirmektedir. Değerlendirme 5’li Likert tipi ölçek (1 = “Hiçbir zaman”, 5 = “Her zaman”) üzerinde yapılmaktadır. Mevcut çalışmada toplam 6 madde ile ölçülen partnere yönelik “duyarlılık (örn., “Duygularımı paylaştığım zamanlarda eşim/sevgilim beni dinler.”), ulaşılabilirlik (örn., “Eşim/sevgilim bana vakit ayırır.”) ve yakınlık (örn., “Eşim/sevgilim bana sırlarını anlatır.”) (DUYÖ-Partner) düzeyi değerlendirilmiştir. Zeytinoğlu-Saydam ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında partner değerlendirmesi için Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .86 olarak raporlanmıştır. Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, “duyarlılık, ulaşılabilirlik ve yakınlık” düzeyinin partner boyutuna ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .92’dir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ): Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ölçek, Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Toplam on maddeden (örn., “Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.”) oluşan ölçek 4’lü Likert tipi ölçek (a = “Çok doğru”, d = “Çok yanlış”) üzerinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlardaki artış, benlik saygısındaki düşüşe işaret etmektedir. Ölçeğin ergen örneklemini için raporlanan Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .76 olmuştur (Çuhadaroğlu, 1986). Yetişkin bir örnekleme ölçeğe ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .91 olarak raporlanmıştır (Selvi ve Bozo, 2019). Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .90’dır.

Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ): Ölçek, Özen ve arkadaşları (2016) tarafından yirmi beş madde olarak geliştirilmiştir. Mevcut araştırmada, ölçeğin 7 maddeden oluşan ve 6'lı Likert tipi ölçek üzerinde (1 = “Hiç katılmıyorum”, 6 = “Çok katılıyorum”) yanıtlanan “olumsuz çatışma çözme stilleri” alt boyutu (örn., “Sinirlendiğimde kırıncı şeyler söylerim.”) kullanılmıştır. Özen ve arkadaşları (2016) “olumsuz çatışma çözme stilleri” alt boyutu için Cronbach alfa değerini .82 olarak raporlamıştır. Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, bu alt boyuta ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .79’dur.

Pozitif Negatif İlişki Niteliği Ölçeği (PN-İNÖ): Rogge ve arkadaşları (2017) tarafından geliştirilen ölçek, Araz ve arkadaşları (2019) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçekte yer alan ilişki nitelermeleri, 8’i pozitif (örn., “zevkli, keyifli”) ve 8’i negatif (örn., “kötü, berbat”) olmak üzere 6’lı Likert tipi ölçek (1 = “Hiç doğru değil”, 6 = “Bütünüyle doğru”) üzerinde yanıtlanmaktadır. Araz ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık değeri pozitif ilişki niteliği boyutu için .93, negatif ilişki niteliği boyutu için .90 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, bu alt boyutlara ait Cronbach alfa iç tutarlılık değerleri sırasıyla .96 ve .94’tür.

İlişki Yapıları Ölçeği (İYÖ): Fraley ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilmiş olan ölçek; anne, baba, romantik partner ve yakın arkadaş için olmak üzere güvensiz bağlanmayı kaçınmacı ve kaygılı bağlanma boyutlarında ölçmektedir. Bu çalışmada, yalnızca romantik partner formu kullanılmıştır. Partner formunda 6 madde kaçınmacı bağlanma (örn., “Romantik partnerime açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.”) ve 3 madde kaygılı bağlanma (örn., “Romantik partnerimin beni gerçekten önemsemediği endişesine sıklıkla kapılırım.”) için olmak üzere toplam 9 madde yer almaktadır. Maddeler, 7’li Likert tipi bir ölçek üzerinde yanıtlanmaktadır. Özgün çalışmada her bir boyut için hesaplanan Cronbach alpha iç tutarlılık değerleri .80’in üzerinde bulunmuştur (Fraley ve ark., 2011). Özgün ölçek maddeleri, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II’deki (Fraley ve ark., 2000) en iyi işleyen maddelerden oluşmaktadır. Bu çalışmada da aynı strateji kullanılarak ve gerekli izinler alınarak, Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yürütülen YİYE-II Türkçe uyarlamasındaki maddeler seçilerek partner formu oluşturulmuştur. Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, kaçınmacı ve kaygılı bağlanma boyutlarının Cronbach alfa iç tutarlılık değerleri sırasıyla .84 ve .65’tir.

İlişki İstikrarı Ölçeği (İİÖ): Ölçek, Rusbult ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilmiş ve Büyükaşahin ve arkadaşları (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Mevcut çalışmada, bu ölçeğin ilişki doyumu alt boyutu kullanılmıştır. İlişki doyumu alt boyutunda yer alan on maddenin (örn., “İlişkim ideal bir ilişkiye yakındır.”) ilk 5 maddesi 4’lü Likert tipi bir ölçek (1 = “Tamamen yanlış”, 4 = “Tamamen doğru”), kalan 5 maddesi ise 9’lu Likert tipi bir ölçek (1 = Tamamen yanlış, 9 = Tamamıyla doğru) üzerinde yanıtlanmaktadır. Uyarlama çalışmasında, ilişki doyumu alt boyutuna ait Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır (Büyükaşahin ve ark., 2005). Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, ilişki doyumuna ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .96’dır.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇB-ASDÖ): Ölçek, Zimet ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilmiş, Eker ve arkadaşları (2001) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Katılımcıların partnerlerinden aldıkları desteğe yönelik algılarını değerlendirmek üzere ölçeğin özel bir insan alt boyutu kullanılmıştır. Alt boyut maddelerinde yer alan “aile ve arkadaşlarım dışında ... bir insan” ifadesi “partnerim” ifadesi ile değiştirilmiştir. Bu çerçevede, 4 maddeden (örn., “Beni gerçekten rahatlatan bir partnerim var.”) oluşan alt boyut 7’li Likert tipi bir ölçek (1 = “Kesinlikle hayır”, 7 = “Kesinlikle evet”) üzerinde yanıtlanmaktadır. Uyarlama çalışmasında, özel bir insan alt boyutuna ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .92 olarak hesaplanmıştır (Eker ve ark., 2001). Mevcut çalışmanın ikinci örnekleminde, bu alt boyuta ait Cronbach alfa iç tutarlılık değeri .96’dır.

İşlem

ADDÖ'nün Türkçeye uyarlanması için öncelikle Crasta ve arkadaşlarından (2021) gerekli izin alınmıştır. ADDÖ-TR çeviri-geri çeviri yöntemiyle oluşturulmuştur. Öncelikle, Klinik Psikolojide doktora derecesi bulunan üç uzman ölçek maddelerini bağımsız şekilde Türkçeye çevirmiştir. Takiben, Klinik Psikolojide doktora adayları olan bir uzman yargıcı, çeviri önerileri arasında en uygun olanı seçmiştir. Sorumlu araştırmacılar, yargıcının kabul ettiği önerileri yeniden gözden geçirerek ilk Türkçe formu oluşturmuştur. Türkçe form, mütercim bir tercüman tarafından İngilizceye geri-çevrilmiştir ve Dr. Crasta ile paylaşılmıştır. Dr. Crasta'nın önerileri göz önünde bulundurularak mevcut çalışmanın sorumlu araştırmacıları, nihai Türkçe formu veri toplamaya hazır hale getirmiştir. Çalışmanın etik kurul onayı İzmir Bakırçay Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan alınmıştır (Karar No:336 Tarih: 06.10.2021). Onayın ardından araştırmanın ölçme araçları çevrimiçi araştırma platformlarından biri olan Qualtrics'e yüklenmiş, araştırmanın anket bağlantısı sosyal medyada ve araştırmacıların çeşitli online iletişim gruplarında duyurulmuştur. Örneklem Ekim 2021-Ocak 2022 tarihleri arasında kolayda örneklem yöntemi ile ulaşılmıştır. Ölçek bataryası içerisinde sıra etkisini kontrol etmek amacıyla, demografik form sonda olmak üzere tüm ölçekler ve ölçek içerisindeki maddeler katılımcılara seçkisiz olarak farklı sıralamalarda sunulmuştur. Katılımcıların bilgilendirilmiş onamının ardından ölçek bataryasını tamamlamaları yaklaşık olarak 20-25 dakika sürmüştür. Katılımcılara çalışmaya katılmaları karşılığında teşvik verilmemiştir.

Veri Analizi

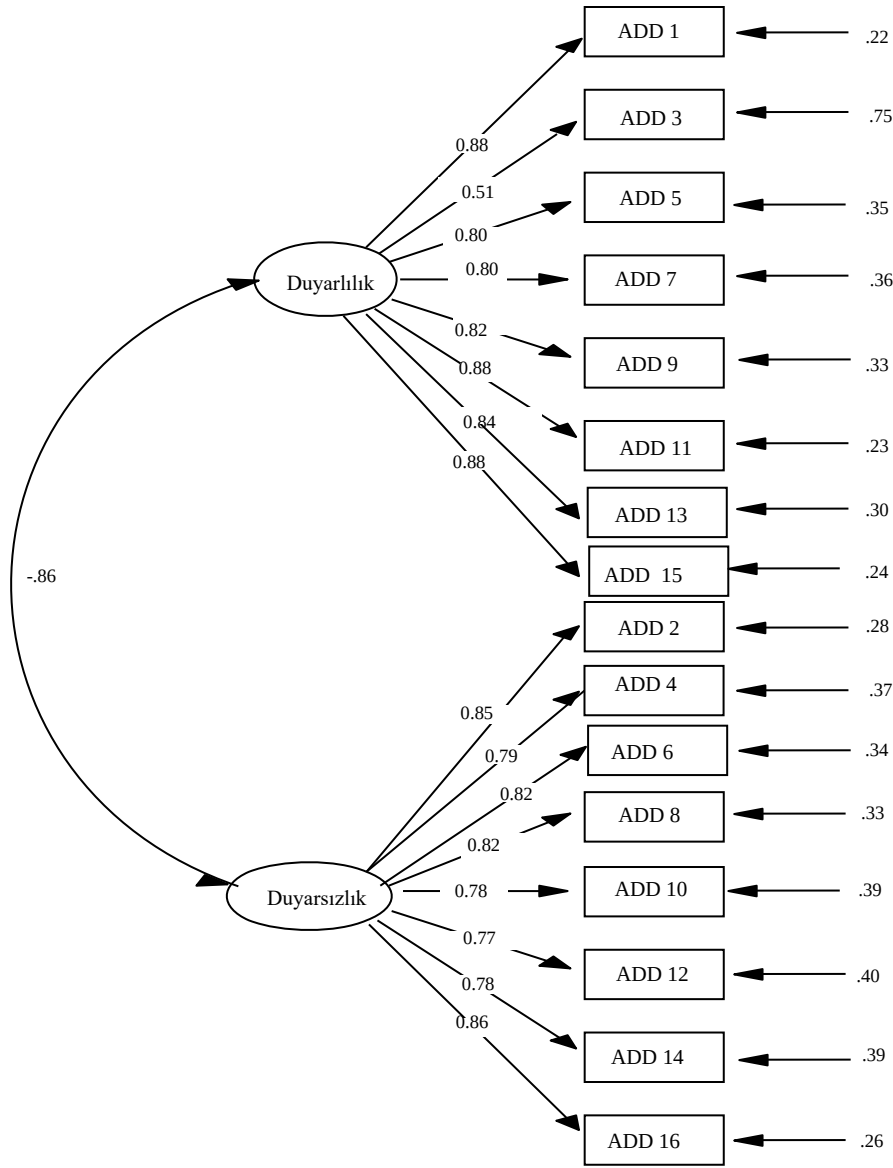
ADDÖ-TR'nin yapı geçerliğini sınamak amacıyla mevcut çalışmanın birinci örnekleminde Mplus 7 programı kullanılarak DFA yürütülmüştür. ADDÖ-TR'nin iç tutarlılık güvenirliği ise mevcut çalışmanın birinci ve ikinci örneklemlerinde Cronbach alfa iç tutarlılık değeri hesaplanarak sınanmıştır. Ölçüt geçerliği (birleşen ile ayırt edici geçerlik) ve artımsal geçerlik sınamaları için sırasıyla korelasyon analizi ve hiyerarşik regresyon analizi ikinci örnekleminde yürütülmüştür. DFA dışında kalan tüm analizler SPSS 22 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Yapı Geçerliği

ADDÖ-TR için özgün araştırmada (Crasta ve ark., 2021) elde edilen iki-faktörlü yapının sınanması amacıyla birinci örnekleminde DFA yürütülmüştür. Model uyumu ki kare (χ^2), ki kare serbestlik derecesi oranı (χ^2/sb), CFI, TLI, RMSEA uyum indeksleri ile değerlendirilmiştir. Modelin veriye iyi uyum sağlaması için χ^2/sb oranının 3 veya altında olması (Byrne, 2006), CFI ile TLI değerlerinin .95 veya üzeri olması ve RMSEA değerinin .06 veya altında olması (Hu ve Bentler, 1999) gerekmektedir. Analiz sonuçlarına göre iki-faktörlü yapı veriye iyi uyum göstermiştir ($\chi^2(103) = 183.96$, $\chi^2/df = 2.78$, RMSEA = .05, CFI = .97, TLI = .97, SRMR = .03, AIC=14060.86, BIC=14247.89). Alternatif olarak sınanan tek-faktörlü yapının ise veri uyumunun iyi olmadığı gözlenmiştir ($\chi^2(104) = 423.46$, $\chi^2/df = 4.07$, RMSEA = .10, CFI = .90, TLI = .88, SRMR = .05, AIC=14386.86, BIC=14570.08). İki-faktörlü ve tek faktörlü modellerin uyum indekslerinin karşılaştırılması sonucunda iki-faktörlü yapının veri setine daha iyi uyum sağladığı doğrulanmıştır. İki-faktörlü modele ait standartlaştırılmış madde yükleri ise Şekil 1'de sunulmaktadır.

Şekil 1 incelendiğinde faktör yüklerinin *Duyarlılık* faktörü için .51 ile .88 arasında değiştiği, *Duyarsızlık* faktörü için ise .77 ile .86 arasında değiştiği görülmektedir. Son olarak, *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* faktörleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = -.86$, $p < .001$).

Şekil 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları (Birinci Örneklem)

Not. ADD = Algılanan Duyarlılık Duyarsızlık. Tüm faktör yükleri ve korelasyon değeri $p < .001$ düzeyinde anlamlıdır.

İç Tutarlılık Güvenirliği

ADDÖ-TR'nin güvenirliğini sınamak amacıyla birinci ve ikinci örneklerde Cronbach alfa iç tutarlılık değeri hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık değeri, birinci örneklemde *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutları için sırasıyla .93 ve .94, ikinci örneklemde ise sırasıyla .92 ve .94 olarak bulunmuştur. Ayrıca, faktörlerden madde çıkarılması durumunda Cronbach alfa değerinde bir artışın olmadığı gözlenmiştir.

Ölçüt Geçerliği

ADDÖ-TR'nin birleşen geçerliğini sınamak amacıyla ikinci örnekleme *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutları ile mevcut duyarlılık ölçümleri (APDÖ ve DUYÖ-Partner) arasındaki Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Mevcut çalışma değişkenlerine ait korelasyon değerleri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde, *Duyarlılık* boyutu puanlarının, APD ($r = .90, p < .001$) ve DUYÖ-Partner puanları ($r = .77, p < .001$) ile pozitif yönde ilişkili, *Duyarsızlık* boyutu puanlarının ise APD ($r = -.87, p < .001$) ve DUYÖ-Partner puanları ($r = -.81, p < .001$) ile negatif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarının mevcut algılanan partner duyarlılığı ölçümleri ile sırasıyla pozitif ve negatif yönde güçlü ilişkileri olduğu anlaşılmıştır. Bu ilişkiler, ADDÖ-TR'nin sırasıyla birleşen ve ayırt edici geçerliğinin desteklendiğini ortaya koymuştur.

ADDÖ-TR'nin bireye ait özellikler ve ilişkiye ait özellikler ile korelasyon ilişkileri değerlendirildiğinde, ADDÖ-TR boyutlarının bireysel özelliklerden kaçınmacı bağlanma (*Duyarlılık*, $r = -.71, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = .77, p < .001$) ile çok güçlü düzeyde, kaygılı bağlanma (*Duyarlılık*, $r = -.37, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = .44, p < .001$) ve benlik saygısı (*Duyarlılık*, $r = -.17, p = .06$; *Duyarsızlık*, $r = .23, p = .01$) ile orta-düşük düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. İlişkiye ait özelliklerden partner desteği (*Duyarlılık*, $r = .81, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = -.85, p < .001$) ile yüksek düzeyde, olumsuz çatışma çözme stilleri (*Duyarlılık*, $r = -.34, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = .40, p < .001$) ile orta düzeyde, ilişki doyumu (*Duyarlılık*, $r = .80, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = -.79, p < .001$), pozitif ilişki niteliği (*Duyarlılık*, $r = .71, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = -.66, p < .001$) ve negatif ilişki niteliği (*Duyarlılık*, $r = -.69, p < .001$; *Duyarsızlık*, $r = .73, p < .001$) ile çok güçlü düzeyde ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, ADDÖ-TR'nin ölçüt geçerliğini desteklemektedir.

Tablo 1

Betimleyici İstatistikler ve Değişkenler Arası Korelasyonlar (İkinci Örneklem)

Değişken	Ort.	SS	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ADDÖ-TR Duyarlılık	4.47	1.12	—											
2. ADDÖ-TR Duyarsızlık	1.81	1.01	-.86**	—										
3. APD	6.87	1.75	.90**	-.87**	—									
4. DUYÖ-Partner	4.15	0.88	.77**	-.81**	.84**	—								
5. İlişki Doyumu	7.33	1.81	.80**	-.79**	.86**	.79**	—							
6. Partner Desteği	5.93	1.45	.81**	-.85**	.85**	.83**	.84**	—						
7. Olumsuz Çatışma	2.39	0.92	-.34**	.40**	-.36**	-.38**	-.31**	-.28**	—					
8. Bağlanma-Kaçınmacı	2.12	1.17	-.71**	.77**	-.75**	-.78**	-.74**	-.82**	.22*	—				
9. Bağlanma-Kaygılı	3.04	1.54	-.37**	.44**	-.49**	-.54**	-.44**	-.46**	.32**	.47**	—			
10. Benlik Saygısı	1.82	1.81	-.17	.23**	-.24**	-.29**	-.27**	-.24**	.30**	.22*	.49**	—		
11. Pozitif İlişki Niteliği	4.44	1.14	.71**	-.66**	.77**	.72**	.80**	.73**	-.34**	-.63*	-.33**	-.22*	—	
12. Negatif İlişki Niteliği	1.64	0.90	-.69**	.73**	-.68**	-.72**	-.76**	-.68**	.47**	.62*	.38**	.30**	-.68**	—

** $p < .01$, * $p < .05$.

Not: ADDÖ= Algılanan Duyarlılık Duyarsızlık Ölçeği. APD = Algılanan Partner Duyarlılığı. DUYÖ = Duyarlılık Ulaşılabirlik Yakınlık Ölçeği.

Artımsal Geçerlik

ADDÖ-TR'nin *Duyarlılık* boyutu puanları kontrol edildikten sonra *Duyarsızlık* boyutu puanlarının romantik ilişkilerdeki çatışmayı, desteği, ilişkinin pozitif ve negatif niteliklerini ve ilişki doyumunu tahmin etme gücü 5 ayrı hiyerarşik regresyon analizi yürütülerek ikinci örnekleme incelenmiştir. Hiyerarşik regresyonun ilk adımında *Duyarlılık*, ikinci adımına *Duyarsızlık* boyutu eklenmiştir. Tablo 2'de hiyerarşik regresyon bulguları sunulmaktadır.

Tablo 2
İlişki Süreçlerinin Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları (İkinci Örneklem)

Değişken		B	%95 GA	SH B	β	R ²	F	ΔR^2
İlişki Doyumu								
Adım 1	Duyarlılık	1.29***	[1.12, 1.46]	0.09	.80***	.63	215.11	
Adım 2	Duyarlılık	0.73***	[0.40, 1.05]	0.16	.45***	.67	128.39	.04***
	Duyarsızlık	-0.71***	[-1.07, -0.36]	0.18	-.40***			
Partner Desteği								
Adım 1	Duyarlılık	1.07***	[0.93, 1.21]	0.07	.81***	.65	234.84	
Adım 2	Duyarlılık	0.39**	[0.16, 0.62]	0.12	.30**	.75	183.38	.10***
	Duyarsızlık	-0.86***	[-1.12, -0.61]	0.13	-.60***			
Olumsuz Çatışma Stilleri								
Adım 1	Duyarlılık	-0.28***	[-0.42, -0.14]	0.07	-.34***	.12	15.64	
Adım 2	Duyarlılık	-0.01	[-0.26, 0.28]	0.14	.01	.16	11.34	.04*
	Duyarsızlık	0.38*	[0.08, 0.67]	0.15	.41*			
Negatif İlişki Niteliği								
Adım 1	Duyarlılık	-0.55	[-0.65, -0.45]	0.05	-.69***	.48	111.67	
Adım 2	Duyarlılık	-0.18	[-0.37, 0.02]	0.10	-.22	.55	74.89	.07***
	Duyarsızlık	-0.48	[0.27, 0.69]	0.11	.54***			
Pozitif İlişki Niteliği								
Adım 1	Duyarlılık	0.51	[0.60, 0.85]	0.07	.71***	.51	125.54	
Adım 2	Duyarlılık	0.55	[0.30, 0.80]	0.13	.54***	.52	64.84	.01
	Duyarsızlık	-0.22	[-0.50, 0.05]	0.14	-.20			
	Duyarlılık	0.55	[0.30, 0.80]	0.13	.54***			

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$.

Hiyerarşik regresyon analizi bulguları, *Duyarlılık* boyutunun ilişki doyumunu pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığını ($\beta = .80$, $p < 0.001$) ve ilişki doyumundaki varyansın %63'ünü açıkladığını göstermiştir. *Duyarlılık* boyunun etkisi kontrol edildikten sonra, *Duyarsızlık* boyutunun ilişki doyumunu negatif yönde anlamlı şekilde yordadığı ($\beta = -.40$, $p < 0.001$) ve ilişki doyumundaki açıklanan varyansa %4'lük bir katkı sağladığı görülmüştür. *Duyarlılık* boyutu, partner desteğini de pozitif yönde anlamlı şekilde yordayarak ($\beta = .81$, $p < 0.001$) partner desteğindeki varyansın %65'ini açıklamıştır. *Duyarlılık* boyutunun etkisi kontrol edildikten sonra ise, *Duyarsızlık* boyutu partner desteğini negatif yönde anlamlı şekilde yordayarak ($\beta = -.60$, $p < 0.001$) partner desteğindeki açıklanan varyansa %10'luk bir katkı sağlamıştır. Öte yandan, *Duyarlılık* boyutu olumsuz çatışma stillerini negatif yönde anlamlı şekilde yordamış ($\beta = -.34$, $p < 0.001$) ve olumsuz çatışma stillerindeki varyansın %12'sini açıklamıştır. *Duyarsızlık* boyutu ikinci adımda regresyon modeline dahil edildiğinde ise *Duyarlılık* boyutu ve olumsuz çatışma stilleri arasındaki anlamlı ilişki anlamsız dönmüş ve *Duyarsızlık* boyutu, olumsuz çatışma stillerini pozitif yönde anlamlı şekilde yordayarak ($\beta = .41$, $p < 0.001$) açıklanan varyansa %4'lük bir katkı sağlamıştır. Benzer şekilde, *Duyarlılık* boyutu negatif ilişki niteliğini negatif yönde anlamlı şekilde yordamış ($\beta = -.69$, $p < 0.001$) ve olumsuz çatışma stillerindeki varyansın %48'ini açıklamıştır. Ancak, *Duyarsızlık* boyutu ikinci adımda modele dahil edildiğinde, *Duyarlılık* boyutu ve negatif ilişki niteliği arasındaki ilişki anlamsız dönmüş, *Duyarsızlık* boyutu negatif ilişki niteliğini pozitif yönde anlamlı şekilde yordayarak ($\beta = .54$, $p < 0.001$) varyansa %7'lik bir katkı sağlamıştır. Son olarak, *Duyarlılık* boyutu pozitif ilişki niteliğini pozitif yönde anlamlı şekilde yordamış ($\beta = .71$, $p < 0.001$) ve pozitif ilişki niteliğindeki varyansın %51'ini açıklamıştır. *Duyarsızlık* boyutu ile pozitif ilişki niteliği arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmadığı anlaşılmıştır ($\beta = -.20$, $p = 0.11$).

Tartışma

ADDÖ-TR'nin yapı geçerliği analiz bulguları, algılanan partner duyarlılığı yapısının özgün araştırma (Crasta ve ark., 2021) ile tutarlı olarak *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* olmak üzere iki boyutlu bir yapıya sahip

olduğunu doğrulamıştır. Bulgular, her iki boyutla ilgili olması beklenen maddelerin oldukça yüksek faktör yüklerine sahip olduğunu ve her iki boyutun yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Geçerlik analizlerinden elde edilen bulgulara göre, tek boyutlu algılanan partner duyarlılığı ölçümleri ile *Duyarlılık* boyutu birleşen geçerliği ve *Duyarsızlık* boyutu da belirgin olarak ayırt edici geçerlik göstermiştir. *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarının birbiri ile yüksek düzeyde ilişkili olması, romantik ilişki partnerinin duyarlılığını algılamak her iki boyutun da önemli boyutlar olduğunu önermektedir.

Ölçüt geçerliği bulgularına göre, *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutları ile romantik ilişkiye yönelik değerlendirmeler arasında güçlü ilişkiler bulunmaktadır. *Duyarlılık* boyutundan alınan puanlar ile pozitif ilişki süreçleri arasında pozitif yönde ve negatif ilişki süreçleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, algılanan partner duyarlılığı arttıkça, ilişki doyumu, ilişkinin pozitif niteliği ve algılanan partner desteği artarken olumsuz çatışma stilleri ve ilişkinin negatif niteliği azalmaktadır. Algılanan partner duyarlılığı ve romantik ilişki dinamikleri arasındaki bu bulgular, literatürdeki bulgularla son derece uyumludur (örn., Bar-Kalifa ve Rafaeli, 2013; Gadassi ve ark., 2016; Segal ve Fraley, 2016). Diğer yandan, *Duyarsızlık* boyutundan alınan puanlar ile negatif ilişki süreçleri arasında pozitif yönde ve pozitif ilişki süreçleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu anlaşılmaktadır. Algılanan partner duyarsızlığı arttıkça, ilişkide başvuru olumsuz çatışma stilleri ve ilişkinin negatif niteliği artarken ilişki doyumu ve algılanan partner desteği azalmaktadır. Algılanan partner duyarsızlığı ve romantik ilişki dinamikleri arasındaki söz konusu ilişkiler de literatürdeki bulgularla tutarlıdır (örn., Gordon ve Chen, 2016; Lachance-Grzela ve ark., 2020; Theiss ve Nagy, 2013). Mevcut çalışmada elde edilen korelasyon bulgularının gücü ve yönü bir istisna dışında özgün araştırma bulgularıyla da oldukça tutarlıdır (Crasta ve ark., 2021). Bu istisna, *Duyarsızlık* boyutu ve partner desteği arasındaki korelasyon büyüklüğünün mevcut çalışmada özgün araştırmaya kıyasla daha güçlü bir ilişkiye işaret etmesidir (özgün araştırmadaki $r = -.19$ değerine karşın mevcut çalışmadaki $r = -.85$ değeri). Bu durum, mevcut örneklemin yalnızca romantik ilişkisi bulunan bireylerden oluşmasıyla açıklanabilir. ADDÖ'nün geliştirildiği özgün araştırma örneklemini herhangi bir yakın ilişki partneri (romantik ilişki partneri, yakın olunan arkadaş veya aile üyesi gibi) olan bireylerden oluşmuştur (Crasta ve ark., 2021). Dolayısıyla, mevcut çalışma örneklemini oluşturan romantik ilişkisi bulunan bireyler için partnerden algılanan duyarsızlık ve partner desteği daha güçlü şekilde ilişkili yapılar olabilir.

ADDÖ-TR *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutları ile bireye ait özellikler olarak incelenen partnere güvensiz bağlanma yönelimleri arasındaki korelasyonlar da beklendik yönde elde edilmiştir. Buna göre, bireylerin romantik ilişki partnerlerine kaygılı ve kaçınmacı bağlanması arttıkça, algılanan partner duyarlılığı azalmakta ve algılanan partner duyarsızlığı artmaktadır. Mevcut bulgular, romantik ilişkilerdeki bağlanma kaygısı ile algılanan partner duyarlılığı boyutları arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstererek özgün araştırma (Crasta ve ark., 2021) ile tutarlı olmuştur. Diğer yandan, özgün araştırmadan farklı olarak mevcut araştırmada, algılanan partner duyarlılığı boyutları ile romantik ilişkilerdeki bağlanma kaçınması arasında oldukça güçlü düzeyde ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Mevcut örnekleminde elde edilen bu güçlü ilişki, örneklemin yalnızca romantik ilişkisi bulunan bireylerden oluşması ile açıklanabilir. Algılanan partner duyarlılığı boyutları ile kaçınmacı bağlanmanın daha çok ilişkili olabileceği, örneklemin romantik ilişki partnerlerinden oluşan araştırmalarla uyumlu görünmektedir. Örneğin, yeni evli çiftlerin ilişki çatışmasını çözmeye çalıştıkları bir çalışmada, çatışma çözümü esnasında bağlanma kaçınması yüksek olan bireylerin algıladıkları partner duyarlılığı bir gözlemcinin tespit ettiği düzeye kıyasla daha düşük olmuştur (Beck ve ark., 2014). Araştırmacılara göre, bağlanma kaçınması yüksek bireylerin partnerlerini daha az duyarlı algılamaları, bağımlılık ve yakınlık hislerinin tetiklediği tehdit algısının azalmasına ve bağımsızlığın sürmesine izin vermektedir. Feeney ve Fitzgerald (2019)'ın laboratuvar bulgularını ve klinik çıkarımları derlediği makalesi, kaçınmacı bağlanmanın ilişkideki desteği, yakınlığı, bağlılığı ve duyarlılığı minimize ederek kaygılı

bağlanmanın ise, ilişkiyi çatışmacı ve inişli çıkışlı kılarak ilişki dinamiklerini etkileyebileceğini önermektedir. Gunaydin ve arkadaşlarının (2021) romantik ilişkiye yeni başlamış çiftlerle yürüttüğü günlük çalışması, partnerini farklı günlerde *değişken şekilde* duyarlı algılayanın partnere kaygılı bağlanmayı arttırdığını; partnerini *ortalama şekilde* duyarlı algılayanın ise partnere kaçınmacı bağlanmayı azalttığını göstermiştir. Duyarlılıktaki değişkenlik, reddedilme ve terk edilme ile karakterize olan kaygılı bağlanma ile ilişkili görünürken ortalama duyarlılık algısı ise, yakınlık hissinden rahatsız olma ve güven duymada zorlanma ile karakterize olan kaçınmacı bağlanma ile ilişkili görünmektedir. Dolayısıyla, mevcut bulguların kaçınmacı bağlanma ile daha güçlü ilişkilere işaret etmesi, algılanan partner duyarlılığının ortalama puanlarının incelenmesiyle açıklanabilir. Kaygılı bağlanmayla ilişkisini incelemek için partner duyarlılığındaki değişkenliğe odaklanan günlük çalışmalarının yürütülmesine ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda, algılanan partner duyarlılığı ile güvensiz bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin literatürde karşılıklı şekilde incelendiğine değinmekte yarar vardır. Bazı çalışmalar (örn., Gunaydin ve ark., 2021), algılanan partner duyarlılığının ilişki partnerine özgü bağlanma yönelimlerini nasıl etkilediğini incelerken diğerleri (örn., Segal ve Fraley, 2016) bireyin ilişkiye getirdiği bağlanma yönelimlerinin algılanan partner duyarlılığı üzerindeki etkisini incelemektedir. Buradan hareketle, mevcut çalışmada raporlanan korelasyon ilişkileri de yön veya nedensellik bildirmek açısından sınırlı kalmaktadır ve yorumlanan ilişkilerin çift yönlü doğasının göz önünde bulundurulması önemlidir.

Algılanan partner duyarlılığı boyutları ile bireye ait özellikler olarak incelenen benlik saygısı arasındaki ilişkilere yönelik bulgulara göre, bireylerin benlik saygısı azaldıkça, algılanan partner duyarsızlığı artmaktadır. Ancak, benlik saygısı ile algılanan partner duyarlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu bulgular, özgün araştırma ile kısmen tutarlı olup özgün araştırma her iki boyut ile benlik saygısı arasında zayıf güçteki anlamlı ilişkilere işaret etmiştir. Literatürdeki çalışmalara göre (Forest ve Wood, 2011; Smith ve Reis, 2012), düşük benlik saygısına sahip bireyler partnerlerini daha duyarsız algılamaya eğilimliken yüksek benlik saygısı ile algılanan partner duyarlılığı arasında bir ilişki olmayabileceği ön plana çıkmaktadır. Literatüre göre, yüksek benlik saygısına kıyasla düşük benlik saygısına sahip bireylerin kendilerindeki güvensizliği partnerlerine yansıtırma (projection) eğilimlerinden dolayı partnerlerini daha az duyarlı algılamaya eğilimli olabileceği ve dahası kendilerini partnerlerine daha az ve dolaylı yollardan açma eğilimleri yoluyla aynı zamanda partnerlerini daha az duyarlı da kıldıkları gösterilmiştir (Cortes ve Wood, 2018). Mevcut bulguların da önerdiği şekilde, benlik saygısının yüksek düzeyleri algılanan partner duyarlılığındaki artışla ilişkili görünmezken düşük benlik saygısı, bireylerin romantik ilişki partnerlerini daha duyarsız algılamasına yatkın kılabilir. Diğer yandan, burada sunulan ilişkilerin iki yönlü olabileceği, yani, partnerlerini duyarsız algılayan bireylerin benlik saygılarını düşük olacak şekilde raporlayabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Özetle, elde edilen korelasyon bulguları, belirgin şekilde ADDÖ-TR *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarının geçerliğini desteklemektedir.

Artımsal geçerlik bulgularına göre, *Duyarsızlık* boyutunun *Duyarlılık* boyutundan bağımsız şekilde ilişki dinamiklerini açıklamada anlamlı bir katkıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bulgulara göre, *Duyarlılık* boyutu ilişki doyumunu, partner desteğini ve ilişkinin pozitif niteliğini önemli oranda açıklamaktadır ancak *Duyarsızlık* boyutunun da partner desteğini ve ilişki doyumunu açıklama gücü bulunmaktadır. Bir başka deyişle, ilişkiye veya partnere yönelik pozitif değerlendirmeler, partnerin ne düzeyde duyarlı algılandığına ek olarak ne düzeyde duyarsız algılandığından da etkilenebilmektedir. Diğer yandan, *Duyarsızlık* boyutu göz önünde bulundurulduğunda *Duyarlılık* boyutunun ilişkiye yönelik negatif değerlendirmeler üzerinde açıklayıcı gücü anlamlı değildir. Partneri duyarlı olarak algılamak ilişkiye yönelik negatif değerlendirmeleri bir dereceye kadar azaltabilirken duyarsız olarak algılamak ilişkiye yönelik negatif değerlendirmeler için daha belirleyici görünmektedir. Araştırmacılar, algılanan partner duyarlılığının yüksek olmasını pozitif ilişki

dinamiklerinin, düşük olmasını ise negatif ilişki dinamiklerinin merkezinde görmektedir (örn., Alonso-Ferres ve ark., 2021; Reis ve ark., 2022; Ruan ve ark., 2020). Diğer yandan mevcut bulgular, ilişkiye yönelik negatif değerlendirmeleri açıklamada partnerden algılanan duyarsızlığın önemini ortaya koyarak literatüre yenilikçi şekilde katkı sağlamaktadır.

ADDÖ-TR formunun ulusal literatüre kazandırılmasının birtakım katkıları bulunmaktadır. ADDÖ-TR algılanan partner duyarlılığı yapısını, güncel bir kavramsallaştırma ile *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarında incelemektedir. Bu kavramsallaştırma, algılanan partner duyarlılığı literatüründe bütünlük sağlamak adına geliştirilmiş ve yayınlanmış bir çalışmanın ürünüdür (Crasta ve ark., 2021). Bu yönüyle, ulusal literatürdeki boşluğu doldurmaktadır. Ayrıca, sekizer maddelik *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutlarının, dörder maddelik formlarının günlük çalışmalarında kullanılabileceği önerilmektedir (Crasta ve ark., 2021). Bu nedenle, ADDÖ-TR hem kesitsel desenli araştırmalar hem de boylamsal günlük araştırmalar için kullanışlılığa sahiptir. ADDÖ-TR'nin geçerliği ve güvenilirliği bu çalışmada romantik ilişkiler bağlamında incelenmiştir, ancak ölçeğin Türkçe formu küçük sözcük değişimleri ile herhangi bir yakın ilişki bağlamına uyarlanabilir. Bu nedenlerle, ADDÖ-TR'nin kullanım bandının geniş olduğu düşünülmektedir. Özellikle ilişkilerdeki destek ya da çatışma düzeylerindeki dalgalanmalara (değişimlere) ilişki doyumu yapısından daha duyarlı olan ADDÖ-TR (Crasta ve ark., 2021), çiftlerle yürütülen müdahale çalışmalarının etkililiğini inceleme bağlamlarında da kullanılabilir.

Mevcut çalışma bazı sınırlılıkları bağlamında gelecek çalışmalar için öneriler sunmaktadır. İlk olarak, tüm ölçümlerde ortak yöntem (öz bildirim) kullanılması nedeniyle yöntem yanlılığı sınırlılığından bahsedilebilir. Mevcut çalışmada aktör olan katılımcının algıladığı duyarlılığa ek olarak partnerin kendini ne düzeyde duyarlı algıladığına yönelik bir ölçüm yapılmamıştır. Katılımcıların, partnerlerine yönelik kendi duyarlılıkları da incelenmemiştir. Mevcut çalışma kapsamında yer almayan bu bileşenlerin, aktör-partner bağlılık modellerini benimseyen ileriki çalışmalarda göz önünde bulundurulması önerilir. Literatürdeki araştırmalarda, algılanan partner duyarlılığı incelendiğinde partnerin uyumluluk (agreeableness) gibi kişilik özellikleri özellikle kontrol değişkeni olarak analizlere dahil edilmektedir (bkz. Selcuk ve ark., 2017). Partnerin kişilik özelliklerine veya partnerin diğer özelliklerine (empati kapasitesi, güvenilirliği, duygusal dengesi gibi) yönelik herhangi bir inceleme bu çalışma kapsamında yürütülemediği için. Partnere yönelik özelliklerin ileriki çalışmalarda incelenmesi öneriler arasında yer almaktadır. Son olarak, mevcut örneklemin büyük çoğunluğu kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Dolayısıyla, bulgular kadın örneklemi için daha geçerli olabilir ve bulguların her iki cinsiyet için genellenebilir olmasını bu durum sınırlı kılmaktadır. İleride yürütülecek araştırmalarda, cinsiyet dağılımının eşit olması göz önünde bulundurulmalıdır.

Sonuç olarak, ADDÖ-TR romantik ilişkisi bulunan bireylerin partnerlerinden algıladıkları duyarlılığı ve duyarsızlığı ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır. Günümüzde yakın ilişkiler biliminin (Finkel ve ark., 2017) vardığı noktada yakın ilişkileri açıklamada önemli bir değişken olarak kabul edilen algılanan partner duyarlılığını araştırma ve uygulamada ölçebilecek bir araç mevcut çalışmayla ulusal literatüre kazandırılmıştır. Algılanan partner duyarlılığı yapısını *Duyarlılık* ve *Duyarsızlık* boyutları ile ölçen ADDÖ, gerek uluslararası gerekse ulusal literatürde kullanılan partner duyarlılığı ölçümlerinden farklılaşarak gelecek çalışmalara yön verecek bir ölçme aracı olma niteliğine sahiptir.

Kaynaklar

- Ainsworth, M. D. S. (1967). *Infancy in Uganda: infant care and the growth of love*. Johns Hopkins Press.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. N. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Alonso-Ferres, M., Righetti, F., Valor-Segura, I. ve Expósito, F. (2021). How power affects emotional communication during relationship conflicts: The role of perceived partner responsiveness. *Social Psychological and Personality Science*, 12(7), 1203-1215. <https://doi.org/10.1177/1948550621996496>
- Araz, A., Güngör, D. ve Aşçı, E. (2019). Turkish adaptation of the positive-negative relationship quality (PN-RQ) scale: A reliability and validity study. *Behavioral Sciences*, 9(9), 100. <https://doi.org/10.20944/preprints201904.0110.v1>
- Bar-Kalifa, E. ve Rafaeli, E. (2013). Disappointment's sting is greater than help's balm: Quasi-signal detection of daily support matching. *Journal of Family Psychology*, 27(6), 956-967. <https://doi.org/10.1037/a0034905>
- Beck, L. A., Pietromonaco, P. R., DeVito, C. C., Powers, S. I. ve Boyle, A. M. (2014). Congruence between spouses' perceptions and observers' ratings of responsiveness: The role of attachment avoidance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 40(2), 164-174. <https://doi.org/10.1177/0146167213507779>
- Birnbaum, G. E., Reis, H. T., Mizrahi, M., Kanat-Maymon, Y., Sass, O. ve Granovski-Milner, C. (2016). Intimately connected: The importance of partner responsiveness for experiencing sexual desire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111(4), 530-546. <https://doi.org/10.1037/pspi0000069>
- Bowlby, J. (1969/1982). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base*. Basic Books.
- Byrne, B. M. (2006). *Structural equation modeling with EQS: Basic concepts, applications, and programming* (2. Baskı). Lawrence Erlbaum Associates.
- Büyükşahin, A., Hasta, D. ve Hovardaoğlu, S. (2005). İlişki İstikrarı Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 25-37.
- Carstensen, L. L., Gross, J. J. ve Fung, H. H. (1998). The social context of emotional experience. K. W. Schaie ve M. P. Lawton (Eds.), *Annual review of gerontology and geriatrics*, Vol. 17. *Focus on emotion and adult development* içinde (ss. 325-352). Springer Publishing Company.
- Cortes, K. ve Wood, J. V. (2018). Is it really "all in their heads"? How self-esteem predicts partner responsiveness. *Journal of Personality*, 86(6), 990-1002. <https://doi.org/10.1111/jopy.12370>
- Crasta, D., Rogge, R. D., Maniaci, M. R. ve Reis, H. T. (2021). Toward an optimized measure of perceived partner responsiveness: Development and validation of the perceived responsiveness and insensitivity scale. *Psychological Assessment*, 33(4), 338-355. <https://doi.org/10.1037/pas0000986>
- Cutrona, C. E. (1996). *Social support in couples: Marriage as a resource in times of stress*. Sage Publications.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı*. [Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi], Hacettepe Üniversitesi.
- Debrot, A., Cook, W. L., Perrez, M. ve Horn, A. B. (2012). Deeds matter: Daily enacted responsiveness and intimacy in couples' daily lives. *Journal of Family Psychology*, 26(4), 617-627. <https://doi.org/10.1037/a0028666>
- Doherty, N. A. ve Feeney, J. A. (2004). The composition of attachment networks throughout the adult years. *Personal Relationships*, 11(4), 469-488.

- Eker, D. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12, 17-25.
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M. ve Brumbaugh, C. C. (2011). The Experiences in Close Relationships-Relationship Structures Questionnaire: A method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological Assessment*, 23, 615-625. <https://doi.org/10.1037/a0022898>
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.2.350>
- Feeney, J. ve Fitzgerald, J. (2019). Attachment, conflict and relationship quality: laboratory-based and clinical insights. *Current Opinion in Psychology*, 25, 127-131. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.04.002>
- Finkel, E. J., Simpson, J. A. ve Eastwick, P. W. (2017). The psychology of close relationships: Fourteen core principles. *Annual Review of Psychology*, 68, 383-411. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010416-044038>
- Forest, A. L. ve Wood, J. V. (2011). When partner caring leads to sharing: Partner responsiveness increases expressivity, but only for individuals with low self-esteem. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47(4), 843-848. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2011.03.005>
- Gadassi, R., Bar-Nahum, L. E., Newhouse, S., Anderson, R., Heiman, J. R., Rafaeli, E. ve Janssen, E. (2016). Perceived partner responsiveness mediates the association between sexual and marital satisfaction: A daily diary study in newlywed couples. *Archives of Sexual Behavior*, 45(1), 109-120. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0448-2>
- Gordon, A. M. ve Chen, S. (2016). Do you get where I'm coming from?: Perceived understanding buffers against the negative impact of conflict on relationship satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 110(2), 239-260. <https://doi.org/10.1037/pspi0000039>
- Gunaydin, G., Selcuk, E., Urganci, B. ve Yalcintas, S. (2021). Today you care, tomorrow you don't: Differential roles of responsiveness variability and average responsiveness in romantic attachment. *Social Psychological and Personality Science*, 12(5), 839-849. <https://doi.org/10.1177/1948550620944111>
- Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jolink, T. A., Chang, Y. P. ve Algoe, S. B. (2022). Perceived partner responsiveness forecasts behavioral intimacy as measured by affectionate touch. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 48(2), 203-221. <https://doi.org/10.1177/0146167221993349>
- Kırimer-Aydınlı, F. ve Sümer, N. (2020). Bireysel ve ilişkisel bağlamda algılanan partner duyarlılığı: Derleme çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(46), 87-100. <https://doi.org/10.31828/tpy1301996120201201m000024>
- Lachance-Grzela, M., Ross-Plourde, M., Vautour, M., Larocque, M. ve Duguay, A. (2020). Mindfulness, perceived partner responsiveness, and relational conflict among emerging adult couples. *Canadian Journal of Counselling & Psychotherapy*, 54(3), 451-463.
- Özen, A., Salman-Engin, S. ve Sakallı-Uğurlu, N. (2016). Romantik ilişkilerde çatışma çözüm stilleri ölçeği: Geçerlik güvenirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 4(7), 1-19. <https://doi.org/10.7816/nesne-04-07-01>
- Reis, H. T. (2003). *A self-report measure of perceived partner responsiveness*. (Yayınlanmamış çalışma), University of Rochester.

- Reis, H. T. (2007). Steps toward the ripening of relationship science. *Personal Relationships*, 14(1), 1-23. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00139.x>
- Reis, H. T. (2012). Perceived partner responsiveness as an organizing theme for the study of relationships and well-being. L. Campbell ve T. Loving (Eds.), *Interdisciplinary research on close relationships: The case for integration* içinde (s. 27-52). American Psychological Association.
- Reis, H. T. ve Clark, M. S. (2013). Responsiveness. J. A. Simpson ve L. Campbell (Eds.), *The Oxford handbook of close relationships* içinde (s. 400-423). Oxford University Press.
- Reis, H. T., Clark, M. S. ve Holmes, J. G. (2004). Perceived partner responsiveness as an organizing construct in the study of intimacy and closeness. D. Mashek ve A. Aron (Eds.), *The handbook of closeness and intimacy* içinde (s. 201-225). Erlbaum.
- Reis, H. T. ve Patrick, B. C. (1996). Attachment and intimacy: Component processes. E. T. Higgins ve A. W. Kruglanski (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* içinde (s. 523-563). The Guilford Press.
- Reis, H. T. ve Shaver, P. (1988). Intimacy as an interpersonal process. S. W. Duck (Ed.), *Handbook of personal relationships* içinde (s. 367-389). Wiley.
- Reis, H. T., Itzhakov, G., Lee, K. Y. ve Ruan, Y. (2022). Sociability matters: Downstream consequences of perceived partner responsiveness in social life. J. P. Forgas, W. Crano ve K. Fiedler (Eds.), *The psychology of sociability: The psychology of sociability: understanding human attachment* içinde. Routledge.
- Rogge, R. D., Fincham, F. D., Crasta, D. ve Maniaci, M. R. (2017). Positive and negative evaluation of relationships: Development and validation of the Positive–Negative Relationship Quality (PN-RQ) scale. *Psychological Assessment*, 29(8), 1028-1043. <https://doi.org/10.1037/pas0000392>
- Rosenberg M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Ruan, Y., Reis, H. T., Clark, M. S., Hirsch, J. L. ve Bink, B. D. (2020). Can I tell you how I feel? Perceived partner responsiveness encourages emotional expression. *Emotion*, 20(3), 329-342. <https://doi.org/10.1037/emo0000650>
- Rusbult, C. E., Martz, J. M. ve Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5, 357-391. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1998.tb00177.x>
- Sandberg, J. G., Novak, J. R., Davis, S. Y. ve Busby, D. M. (2016). The brief accessibility, responsiveness, and engagement scale: A tool for measuring attachment behaviors in clinical couples. *Journal of Marital and Family Therapy*, 42, 106-122. <https://doi.org/10.1111/jmft.12151>
- Segal, N. ve Fraley, R. C. (2016). Broadening the investment model: An intensive longitudinal study on attachment and perceived partner responsiveness in commitment dynamics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(5), 581-599. <https://doi.org/10.1177/0265407515584493>
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005) Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Selcuk, E., Gunaydin, G., Ong, A. D. ve Almeida, D. M. (2016). Does partner responsiveness predict hedonic and eudaimonic well-being? A 10-year longitudinal study. *Journal of Marriage and Family*, 78(2), 311-325. <https://doi.org/10.1111/jomf.12272>
- Selcuk, E., Karagobek, A. B. ve Gunaydin, G. (2018). Responsiveness as a key predictor of happiness: Mechanisms and unanswered questions. M. Demir ve N. Sümer (Eds.), *Close relationships and happiness across cultures* içinde (s. 1-18). Springer.

- Selcuk, E., Stanton, S. C., Slatcher, R. B. ve Ong, A. D. (2017). Perceived partner responsiveness predicts better sleep quality through lower anxiety. *Social Psychological and Personality Science*, 8(1), 83-92. <https://doi.org/10.1177/1948550616662128>
- Selvi, K. ve Bozo, Ö. (2019). Kaslı olma dürtüsü ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne*, 7(14), 68-82. <https://doi.org/10.7816/nesne-07-14-05>
- Slatcher, R. B., Selcuk, E. ve Ong, A. D. (2015). Perceived partner responsiveness predicts diurnal cortisol profiles 10 years later. *Psychological Science*, 26(7), 972-982. <https://doi.org/10.1177/0956797615575022>
- Smith, S. M. ve Reis, H. T. (2012). Perceived responses to capitalization attempts are influenced by self-esteem and relationship threat. *Personal Relationships*, 19(2), 367-385. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2011.01367.x>
- Sroufe, L. A., Egeland, B., Carlson, E. A. ve Collins, W. (2005). *The development of the person: The Minnesota study of risk and adaptation from birth to adulthood*. The Guilford Press.
- Stanton, S. C., Selcuk, E., Farrell, A. K., Slatcher, R. B. ve Ong, A. D. (2019). Perceived partner responsiveness, daily negative affect reactivity, and all-cause mortality: A 20-year longitudinal study. *Psychosomatic Medicine*, 81(1), 7-15. <https://doi.org/10.1097/PSY.0000000000000618>
- Taşfiliz, D., Çetiner, E. S. ve Selçuk, E. (2020). Yakın ilişkilerde algılanan duyarlılığın yaş farklılıkları ve psikolojik esenlik ile ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(86), 19-42. <https://doi.org/10.31828/tpd1300443320190630m000020>
- Tasfiliz, D., Selcuk, E., Gunaydin, G., Slatcher, R. B., Corriero, E. F. ve Ong, A. D. (2018). Patterns of perceived partner responsiveness and well-being in Japan and the United States. *Journal of Family Psychology*, 32(3), 355-365. <https://doi.org/10.1037/fam0000378>
- Theiss, J. A. ve Nagy, M. E. (2013). A relational turbulence model of partner responsiveness and relationship talk across cultures. *Western Journal of Communication*, 77(2), 186-209. <https://doi.org/10.1080/10570314.2012.720746>
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G. ve Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5201_2
- Zeifman, D. ve Hazan, C. (2008). Pair bonds as attachments: Reevaluating the evidence. J. Cassidy ve P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* içinde (s. 436-455). The Guilford Press.
- Zeytinoğlu-Saydam, S., Erdem, G. ve Söylemez, Y. (2021). Psychometric properties of the brief accessibility, responsiveness, and engagement scale in a community sample of Turkish adults. *Family Relations*, 70(2), 557-574. <https://doi.org/10.1111/fare.12446>

EK

ALGILANAN DUYARLILIK-DUYARSIZLIK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerin her biri için, lütfen ilişkinizle ilgili yakın zamandaki duygularınızı en iyi tanımlayan yanıtı işaretleyiniz.

	Asla	Biraz	Kısmen	Oldukça Fazla	Çok Fazla	Tamamen
1. Partnerim beni gerçekten dinler.						
2. Partnerim hislerimi ve endişelerimi kabul etmez.						
3. Partnerim ne düşündüğüm ve hissettiğimle ilgili gibi görünür.						
4. Partnerim yaşananların (veya hikayenin) benim açımdan olan kısmını görmezden gelir.						
5. Partnerim anlayışlıdır.						
6. Partnerim benim için en önemli olan şeyleri görmezden gelir gibi görünür.						
7. Partnerim şu anki bakış açımın dayanağını anlamaya çalışır.						
8. Partnerim endişelerimi çok kolay bir şekilde reddeder.						
9. Partnerim ihtiyaçlarıma özen gösterir.						
10. Partnerim endişelerimi gerçekten ciddiye almaz.						
11. Partnerim ihtiyaçlarıma duyarlıdır.						
12. Bir şey hakkında endişeli veya stresli hissettiğimde, partnerime bundan bahsetmek işleri sadece daha da kötüleştirir.						
13. Partnerim bakış açımı gerçekten anlar.						
14. Partnerim söylediklerimi çoğu zaman gerçekten duymaz.						
15. Partnerim endişelerimi ciddiye alır.						
16. Partnerim istek ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlamaz.						

Puanlama: *Duyarlılık* boyutuna ait puan hesaplaması için tek sayılı maddelerin ortalaması alınır. *Duyarsızlık* boyutuna ait puan hesaplaması için çift sayılı maddelerin ortalaması alınır. Maddeler, “*Partnerim*” ifadesi değiştirilerek romantik ilişkiler dışındaki yakın ilişki bağlamlarına (aile üyeleri, yakın arkadaşlar gibi) uyarlanabilir.